

Oponentní posudek diplomové práce bc. Petry Brábníkové: „Pyrrhónská, akademická a metodická skepse – srovnání“

Autorka určuje cíl své práce: „zkoumat a postupně představit helenistickou skepsi postklasického Řecka a metodickou skepsi novověkého myslitele René Descarta“.

S ohledem na tento cíl rozvrhuje pisatelka text na: 1. část o helénistické skepsi (pyrrhónská, akademická), 2. část Descartova metodická skepse, 3. jejich porovnání. V souladu se stanoveným cílem využívá jak dobré překlady primárních textů, tak i sekundární literaturu. Přitom ovšem, již s ohledem na stanovené téma, by byl na místě jistý skeptický a kritický přístup k textům, a to zejm. tam, kde nedotázaně jejich autoři využívají novověkých filosofických pojmů, především subjekt-objekt, naprosto cizích antickému myšlení: mj. Asmus, Groh & Salač aj., z nichž autorka cituje. Tentýž nedostatek kritičnosti se projevuje v myšlení autorky samotné, když např. píše: „tyto zásady [Ainesidémových 8 trópů] ukazují rozpornost a neudržitelnost kauzálního principu“ (s. 17) – co zde znamená kauzalita?, jde o totéž, co máme na mysli my novověcí? Pokud ne, bylo by třeba to vysvětlit...

Ocenit je třeba u autorky dále to, že se snaží porozumět sledovaným myšlenkovým formám nikoliv pouze v jejich izolovanosti, ale v souvislosti s duchovním a dějinným pohybem společnosti, a to jak v období helénismu, tak v období raného novověku (pracuje přitom též s Hegelovými Dějinami filosofie). Přesto je třeba vyzdvihnout některé věcné nedostatky, zejm. v porozumění Descartovi. Především chybí souvislé vyložení jeho metodické skepse alespoň v rozsahu jeho 2. meditace. Dále, píše-li autorka: „Do té doby platná „adequatio rei et intellectus“, pravda založená na shodě věci s rozumem, se mění v pravdu „certitudo“, tedy takovou, která je definována jako jistota.“ (s. 42), bylo by potřeba určit, co tato teze vnitřně znamená – jde snad o to, že by určení pravdy jako shody věci a rozumu přestalo platit? A pokud tomu tak není, je opět třeba explikovat, v čem proměna tohoto určení spočívá. Stejně tak následující autorčino tvrzení by bylo třeba vnitřně osvětlit z Descartova myšlení samotného: „myslitele, silně ovlivněného matematikou a geometrií, zajímalo v rámci poznání prioritně samo deduktivní vyvozování nových a složitějších poznatků z těch dřívějších a jednodušších, nikoli podstata jsoucna jako taková“ (s. 49). Konečně nejzávažnější nedorozumění se projevuje v této větě: „Obě strany se tedy shodnou na tom, že nás smysly klamou.“ (s. 60).

Z toho plynou pro obhajobu následující otázky:

V čem spočívá vnitřní protismyslnost skepticizmu?

Co pro Descarta znamená „deduktivní vyvozování poznatků“? – Skutečně se pro něho tento pohyb netýká podstaty jsoucna?

Jak se vnitřně proměňuje u Descarta ono určení pravdy jako „adequatio rei et intellectus“? Je skutečně v metafyzickém rámci, v němž se sledované myšlení pohybuje, mluvit o tom, že „nás smysly klamou“? Kde jediné se v této tradici (od Aristotela) nalézá ono místo, na němž se děje pravda a nepravda? Nestačí pouhé upřesnění, že „v nás, neboť občas naše vůle překročí hranice uchopitelného“ (s. 60).

Diplomovou práci *doporučuji k obhajobě* a navrhuji (s přihlédnutím k diskusi nad otázkami) hodnocení *velmi dobře – dobře*.